

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Διεύθυνση F – Γραφείο Τροφίμων και Κτηνιατρικών Θεμάτων

DG(SANCO) 2012-6285 - MR FINAL

ΤΕΛΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ

ΕΛΛΑΔΑ

ΑΠΟ ΤΙΣ 2 ΕΩΣ ΤΙΣ 9 ΜΑΪΟΥ 2012

ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΤΩΝ ΦΥΤΟΦΑΡΜΑΚΩΝ

Μετά τις πληροφορίες που παρέσχε η αρμόδια αρχή, κάθε πραγματολογικό σφάλμα που διαπιστώθηκε στο σχέδιο έκθεσης διορθώθηκε· τυχόν διασαφηνίσεις παρατίθενται υπό μορφή υποσημειώσεων.

Το κείμενο στην αγγλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό

Περίληψη

Η παρούσα έκθεση περιγράφει το αποτέλεσμα μιας αποστολής ελέγχου που διενήργησε το Γραφείο Τροφίμων και Κτηνιατρικών Θεμάτων (ΓΤΚΘ) στην Ελλάδα, από τις 2 έως τις 9 Μαΐου 2012, σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004 για τους επίσημους ελέγχους ζωοτροφών και τροφίμων και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009.

Στόχος του ελέγχου ήταν η αξιολόγηση των ελέγχων των φυτοφαρμάκων και η εξέταση των μέτρων που ελήφθησαν ως απάντηση στις συστάσεις της έκθεσης της προηγούμενης αποστολής, DG(SANCO)/2009-8162.

Η ομάδα της αποστολής ελέγχου διαπίστωσε ότι το σύστημα εγκρίσεων για τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα εφαρμόζει τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και υπάρχει καλή συνεργασία με άλλες αρχές και εμπλεκόμενα μέρη για τον επαρκώς στοχευμένο έλεγχο των παράνομων φυτοφαρμάκων.

Παρότι οι έμποροι λιανικής φυτοπροστατευτικών προϊόντων είναι καταχωρισμένοι σε μητρώο και πραγματοποιούνται επίσημες επιθεωρήσεις, υπάρχουν αδυναμίες στον προγραμματισμό των ελέγχων και έλλειψη σαφών διαδικασιών, με αποτέλεσμα τη μείωση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων.

Ο έλεγχος όσον αφορά τη χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων από τους καλλιεργητές δεν είναι αποτελεσματικός λόγω της έλλειψης νομικών εξουσιών της αρμόδιας αρχής ώστε να εξασφαλίζεται η πρόσβαση στις εγκαταστάσεις, λόγω της απουσίας σχεδιασμού με βάση την έννοια του κινδύνου, του ανεπαρκούς αριθμού ελέγχων και των ανεπαρκών επαληθεύσεων των πληροφοριών. Περαιτέρω εμπόδια στη διενέργεια αποτελεσματικών ελέγχων στους καλλιεργητές είναι η έλλειψη πρόσβασης στην κατάρτιση και η έλλειψη πρόσβασης στη βαθμονόμηση του εξοπλισμού για την εφαρμογή του φυτοπροστατευτικού προϊόντος.

Η έλλειψη μέτρων για την ασφαλή διάθεση των σημαντικών αποθεμάτων φυτοφαρμάκων που υπερέβησαν το όριο διατηρησιμότητας, καθώς και τα υπολείμματα φυτοφαρμάκων και οι συσκευασίες τους, ενέχει κίνδυνο για την υγεία και για το περιβάλλον.

Από τις τρεις συστάσεις της προηγούμενης αποστολής ελέγχου DG(SANCO)/2009-8162, που αξιολογήθηκαν από την ομάδα της αποστολής, η μία δεν έχει ληφθεί υπόψη σε ικανοποιητικό βαθμό. Λόγω της ακατάλληλης διαχείρισης των διαθέσιμων πόρων στο δίκτυο των εργαστηρίων επίσημων ελέγχων, η πλειονότητα των αναλύσεων διεξάγονται σε εργαστήρια που χρησιμοποιούν όργανα με ανεπαρκές πεδίο εφαρμογής και ευαισθησία, και δεν εξασφαλίζουν αποτελεσματικούς και αποδοτικούς ελέγχους των υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων.

Στην έκθεση διατυπώνονται ορισμένες συστάσεις προς τις αρμόδιες αρχές με σκοπό την αντιμετώπιση των ελλείψεων που εντοπίστηκαν και την περαιτέρω βελτίωση των ισχυόντων μέτρων εφαρμογής και ελέγχου.

Πίνακας περιεχομένων

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
2	ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ.....	1
3	ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ	2
3.1	ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ.....	2
3.2	ΠΡΟΤΥΠΑ	2
4	ΙΣΤΟΡΙΚΟ	3
4.1	ΣΕΙΡΑ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	3
4.2	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΧΩΡΑΣ	3
5	ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	4
5.1	ΣΧΕΤΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ.....	4
5.2	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ	5
5.2.1	<i>ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΑΡΧΩΝ</i>	<i>5</i>
5.2.2	<i>ΠΟΡΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ</i>	<i>6</i>
5.2.3	<i>ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.....</i>	<i>6</i>
5.2.4	<i>ΕΛΕΓΧΟΙ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.....</i>	<i>7</i>
5.2.5	<i>ΕΛΕΓΧΟΙ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.....</i>	<i>10</i>
5.2.6	<i>ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ ΦΥΤΟΦΑΡΜΑΚΩΝ</i>	<i>13</i>
5.2.7	<i>ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ</i>	<i>16</i>
5.2.8	<i>ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΛΕΓΧΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΛΕΓΧΟΥΣ.....</i>	<i>16</i>
5.2.9	<i>ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΚΑΙ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΑΡΧΩΝ</i>	<i>17</i>
5.2.10	<i>ΜΕΤΡΑ ΕΠΙΒΟΛΗΣ.....</i>	<i>18</i>
5.2.11	<i>ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΕΛΕΓΧΟΥ</i>	<i>19</i>
6	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	19
7	ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ	20
8	ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ	20
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 – ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ	23
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 – ΠΡΟΤΥΠΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ	26

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΚΘΕΣΗ

Αρκτικόλεξα	Επεξήγηση
ΜΦΙ	Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο
ΓΔ (SANCO)	Γενική Διεύθυνση Υγείας και Καταναλωτών
ΔΠΦΠ	Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής
ΔΑΟΚ	Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής
ΕΣΥΔ	Εθνικός οργανισμός διαπίστευσης (Ελληνικό Σύστημα Διαπίστευσης)
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΑ ΕΕ	Εργαστήριο Αναφοράς ΕΕ
FAO	Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών
ΓΤΚΘ	Γραφείο Τροφίμων και Κτηνιατρικών Θεμάτων
GC	Αεριοχρωματογράφος
GC-ECD/NPD	Αεριοχρωματογράφος συζευγμένος με ανιχνευτή σύλληψης ηλεκτρονίων και ανιχνευτή αζώτου-φωσφόρου
GC-FID	Αεριοχρωματογράφος συζευγμένος με ανιχνευτή ιοντισμού φλόγας
GC-MS	Αεριοχρωματογράφος συζευγμένος με φασματόμετρο μαζών
GC-MS/MS	Αεριοχρωματογράφος συζευγμένος με δίδυμο φασματόμετρο μαζών
ΓΧΚ	Γενικό Χημείο του Κράτους
HPLC-UV	Υγρός χρωματογράφος υψηλής απόδοσης συζευγμένος με ανιχνευτή υπεριώδους ακτινοβολίας
IPM	Ολοκληρωμένη φυτοπροστασία

ISO	Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης
LC-MS/MS	Υγροχρωματογράφος συζευγμένος με δίδυμο φασματόμετρο μαζών
ΥΠΑΑΤ	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
ΑΟΥ	Ανώτατο όριο υπολειμμάτων
ΕΣΔ	Εθνικό σχέδιο δράσης
ΟΠΕΚΕΠΕ	Οργανισμός πληρωμών και ελέγχου κοινοτικών ενισχύσεων προσανατολισμού και εγγυήσεων
ΔΙ	Δοκιμή ικανότητας/δοκιμές ικανότητας
RASFF	Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης για τα Τρόφιμα και τις Ζωοτροφές
ΠΚΠΦΠΕ	Περιφερειακό Κέντρο Προστασίας Φυτών και Ποιοτικού Ελέγχου

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αποστολή ελέγχου πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προβλεπόμενου προγράμματος του Γραφείου Τροφίμων και Κτηνιατρικών Θεμάτων (ΓΤΚΘ),

από τις 2 έως τις 9 Μαΐου 2012. Η ελεγκτική ομάδα απαρτιζόταν από δύο επιθεωρητές του Γραφείου Τροφίμων και Κτηνιατρικών Θεμάτων και έναν εμπειρογνώμονα από κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Η ομάδα του ΓΤΚΘ συνοδευόταν από εκπροσώπους της κεντρικής αρμόδιας αρχής καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Στις 2 Μαΐου 2012 πραγματοποιήθηκε εναρκτήρια συνεδρίαση με την κεντρική αρμόδια αρχή, τη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής (ΔΠΦΠ) του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ). Κατά τη συνεδρίαση αυτή, η ομάδα του ΓΤΚΘ επιβεβαίωσε τους στόχους και το πρόγραμμα των επισκέψεων ελέγχου και οι αρχές περιέγραψαν τα συστήματα ελέγχου.

2 ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

Ο στόχος της αποστολής ελέγχου ήταν να αξιολογηθούν τα συστήματα ελέγχου που εφαρμόζονται για τα φυτοφάρμακα, ιδίως:

- η εφαρμογή των απαιτήσεων για την έγκριση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων και των επίσημων ελέγχων στην εμπορία και τη χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 και της οδηγίας 2009/128/ΕΚ.
- η εφαρμογή των απαιτήσεων για τους επίσημους ελέγχους των φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε καλλιεργητές, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 882/2004.
- η εξέταση των μέτρων που ελήφθησαν ως απάντηση στις συστάσεις της έκθεσης της Γενικής Διεύθυνσης Υγείας και Καταναλωτών DG(SANCO)/2009-8162, η οποία είχε επικεντρωθεί στην εφαρμογή των επίσημων ελέγχων στα υπολείμματα φυτοφαρμάκων στο πλαίσιο των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 396/2005 και αριθ. 882/2004.

Όσον αφορά το **πεδίο της αποστολής**, η αποστολή ελέγχου αξιολόγησε την απόδοση των αρμόδιων αρχών, όπως και τη διοργάνωση των ελέγχων συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών έγκρισης, των ελέγχων των εμπορών λιανικής φυτοπροστατευτικών προϊόντων, των ελέγχων των καλλιεργητών, και την εξέταση των μέτρων που ελήφθησαν ως απάντηση στις συστάσεις σχετικά με τα προγράμματα και τα εργαστήρια για την ανάλυση υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων.

Προς επίτευξη των εν λόγω στόχων, πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις στις ακόλουθες τοποθεσίες:

Πίνακας 1: Επισκέψεις και συνεδριάσεις κατά την αποστολή

Επισκέψεις/συνεδριάσεις		Παρατηρήσεις
Αρμόδιες αρχές		
Κεντρική	1	ΥΠΑΑΤ, ΔΠΦΠ
Περιφερειακή	1	ΠΚΠΦΠΕ στην περιφέρεια της Καβάλας
Νομαρχίες	3	ΔΑΟΚ από τις νομαρχίες Καβάλας, Δράμας και Βοιωτίας

Εργαστήρια		
Δημόσια	3	Εργαστήριο ανάλυσης σκευασμάτων του ΜΦΙ, Εργαστήριο χημικού ελέγχου γεωργικών φαρμάκων· ΠΚΠΦΠΕ Καβάλας, εργαστήριο ανάλυσης υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων· ΠΚΠΦΠΕ Πειραιά, εργαστήριο ανάλυσης υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων (Λυκόβρυση)
Επιτόπιες επισκέψεις		
Έλεγχοι σε καλλιεργητές	1	Παρατήρηση μιας επίσκεψης επιθεώρησης σε έναν καλλιεργητή οπωρικών στη Νομαρχία Δράμας
Έλεγχοι εμπορών λιανικής φυτοπροστατευτικών προϊόντων	2	Παρατήρηση μιας επίσκεψης επιθεώρησης σε εμπόρους λιανικής φυτοπροστατευτικών προϊόντων στις νομαρχίες Βοιωτίας και Δράμας

3 ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ

3.1 ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Η αποστολή ελέγχου πραγματοποιήθηκε με βάση τις γενικές διατάξεις της ενωσιακής νομοθεσίας και ειδικότερα με βάση:

- το άρθρο 45 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
- το άρθρο 68 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Οι ενωσιακές νομοθετικές πράξεις που αναφέρονται στην παρούσα έκθεση αφορούν, κατά περίπτωση, την τελευταία τροποποιημένη τους έκδοση. Πλήρεις παραπομπές στις ενωσιακές πράξεις που αναφέρονται στην παρούσα έκθεση παρατίθενται στο παράρτημα 1.

3.2 ΠΡΟΤΥΠΑ

Επιπλέον, οι κατευθυντήριες γραμμές SANCO/12495/2011 «Διαδικασίες επικύρωσης μεθόδων και ποιοτικού ελέγχου για την ανάλυση υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές» ήταν σημαντικές για την παρούσα αποστολή ελέγχου.

Περισσότερες πληροφορίες για το ισχύον πρότυπο παρέχονται στο παράρτημα 2. Η παραπομπή σε ειδικές διατάξεις του εν λόγω κειμένου παρέχεται στην αρχή κάθε τμήματος.

4 ΙΣΤΟΡΙΚΟ

4.1 ΣΕΙΡΑ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Η παρούσα αποστολή ελέγχου πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο σειράς αποστολών του ΓΤΚΘ στα κράτη μέλη της ΕΕ για ελέγχους των φυτοφαρμάκων. Πριν από την τρέχουσα σειρά αποστολών, το ΓΤΚΘ πραγματοποίησε τρεις σειρές αποστολών στα κράτη μέλη που κάλυπταν ελέγχους της εμπορίας και της χρήσης των φυτοπροστατευτικών προϊόντων και των υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων. Οι εκθέσεις γενικής επισκόπησης των προηγούμενων σειρών αποστολών ελέγχου βρίσκονται στον δικτυακό τόπο της ΓΔ (SANCO):

http://ec.europa.eu/food/fvo/specialreports/index_en.htm

Κατά την προηγούμενη σειρά αποστολών ελέγχου, οι ομάδες του ΓΤΚΘ διαπίστωσαν ότι τα συστήματα ελέγχου των κρατών μελών διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους. Το σύστημα ελέγχου των υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων, γενικά, αναπτύχθηκε καλύτερα απ' ό,τι το σύστημα ελέγχου για τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Συχνά εντοπίστηκαν ανεπάρκειες στον προγραμματισμό και τη διενέργεια των επιθεωρήσεων για τον έλεγχο της εμπορίας και της χρήσης των φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Η λειτουργία των εργαστηρίων ανάλυσης σκευασμάτων για τη δοκιμή φυτοπροστατευτικών προϊόντων θεωρήθηκε, γενικά, ικανοποιητική.

Ο προγραμματισμός των ελέγχων και η υποβολή εκθέσεων για τους ελέγχους των υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων στα τρόφιμα φυτικής προέλευσης βελτιώθηκαν σημαντικά από την πρώτη σειρά αποστολών. Διαπιστώθηκαν αδυναμίες ειδικά σε ό,τι αφορά την αξιολόγηση των συστημάτων «αυτοελέγχου», το σημείο δειγματοληψίας και τη λήψη μέτρων επιβολής σε περίπτωση μη συμμόρφωσης. Οι κύριες ελλείψεις που διαπιστώθηκαν στα εργαστήρια ανάλυσης υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων αφορούσαν την έλλειψη κατάλληλου εξοπλισμού και την εφαρμογή των διαδικασιών ποιοτικού ελέγχου.

Οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους που υπόκειται σε έλεγχο περιγράφουν περιληπτικά σε προγράμματα δράσης τον τρόπο με τον οποίο θα ληφθούν υπόψη οι συστάσεις. Τα εν λόγω προγράμματα δράσης δημοσιεύονται επίσης στον δικτυακό τόπο της ΓΔ (SANCO) μαζί με τις εκθέσεις.

Στο πλαίσιο της τελευταίας σειράς, το ΓΤΚΘ πραγματοποίησε, το 2009, αποστολή ελέγχου στην Ελλάδα [DG(SANCO)/2009-8162]. Η έκθεση της αποστολής αυτής βρίσκεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/food/fvo/ir_search_en.cfm. Το γενικό συμπέρασμα της έκθεσης αυτής ήταν ότι οι αρμοδιότητες της αρμόδιας αρχής ήταν σαφώς καθορισμένες. Υπήρχε σύστημα για τη διενέργεια των επίσημων ελέγχων που εμπίπτουν στο πεδίο της αποστολής, το δε υφιστάμενο ετήσιο εθνικό πρόγραμμα ελέγχου βασιζόταν στην έννοια του κινδύνου. Ωστόσο, δεν υπήρχε πολυετές πρόγραμμα ελέγχου, όπως απαιτείται από το άρθρο 30 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 396/2005. Στα περισσότερα επίσημα εργαστήρια ο αριθμός των προσδιοριζόμενων ουσιών δεν ήταν επαρκής για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των ελέγχων.

4.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΧΩΡΑΣ

Το ΓΤΚΘ δημοσίευσε τα χαρακτηριστικά χώρας για την Ελλάδα, όπου περιγράφονται συνοπτικά τα συστήματα ελέγχου τροφίμων και ζωοτροφών, της υγείας των ζώων, της καλής μεταχείρισης των ζώων και της υγείας των φυτών και παρέχεται μια γενική εικόνα σχετικά την εξέλιξη της εφαρμογής των συστάσεων των προηγούμενων εκθέσεων αποστολών του ΓΤΚΘ. Τα χαρακτηριστικά χώρας βρίσκονται στη διεύθυνση:

5 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

5.1 ΣΧΕΤΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Νομική βάση

Το άρθρο 291 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι τα κράτη μέλη θεσπίζουν όλα τα μέτρα εθνικού δικαίου που είναι αναγκαία για την εφαρμογή των νομικά δεσμευτικών πράξεων της Ένωσης.

Διαπιστώσεις

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1107/2009

Ο κανονισμός εφαρμόζεται άμεσα. Με τον νόμο 4036, της 27ης Ιανουαρίου 2012, ορίζονται το παράβολο (άρθρο 6) και οι κυρώσεις (άρθρα 9-10) επί παραβάσεων σε θέματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Η ΔΠΦΠ κατάρτισε πρωτόκολλο στο οποίο ορίζεται η διαδικασία και το χρονικό πλαίσιο εξέτασης των αιτήσεων. Κατά την αποστολή ελέγχου, το πρωτόκολλο ήταν σχέδιο και υπό συζήτηση με το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο (ΜΦΙ).

Τον Μάρτιο του 2012, η ΔΠΦΠ εξέδωσε εγκύκλιο για την τήρηση μητρώου από τους αγρότες στην οποία προσδιορίζονται οι σχετικές με τη χρήση πληροφορίες που πρέπει να καταχωριστούν, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1107/2009.

Οδηγία 2009/128/ΕΚ

Η ΔΠΦΠ ανέφερε ότι ο νόμος 4036 του 2012 μεταφέρει την οδηγία 2009/128/ΕΚ στην εθνική νομοθεσία, και μάλιστα τα άρθρα 15 έως 31 του νόμου μεταφέρουν αυτούσια τα άρθρα 32 έως 46 που προβλέπουν εθνικά μέτρα εφαρμογής. Στο άρθρο 32 η ΔΠΦΠ του ΥΠΙΑΑ ορίζεται ως η εθνική αρμόδια αρχή όσον αφορά την κατάρτιση, την εφαρμογή και την τροποποίηση του εθνικού σχεδίου δράσης (ΕΣΔ). Συστάθηκε επιτροπή για το ΕΣΔ με υπουργική απόφαση, η οποία εκδόθηκε στις 12 Απριλίου 2012, αλλά δεν είχε δημοσιευθεί τη στιγμή της αποστολής. Μετά τη σύστασή της, η επιτροπή θα εκπονήσει και θα υποβάλει το ΕΣΔ.

Ο νόμος 4036 προβλέπει μέτρα εφαρμογής για ολοκληρωμένη φυτοπροστασία στο πλαίσιο του ΕΣΔ. Εκδόθηκαν δύο υπουργικές αποφάσεις για την ολοκληρωμένη φυτοπροστασία στο βαμβάκι με ένα παράρτημα για υποχρεωτικά και προαιρετικά μέτρα, και σχεδιάστηκε περαιτέρω υπουργική απόφαση για την ολοκληρωμένη φυτοπροστασία σε άλλες καλλιέργειες.

Ο νόμος 4036 προβλέπει περαιτέρω μέτρα εφαρμογής στο πλαίσιο του ΕΣΔ σχετικά με την κατάρτιση και την πιστοποίηση όσον αφορά τους επαγγελματίες χρήστες, τους διανομείς και τους συμβούλους, τη βαθμονόμηση και τη δοκιμή του εξοπλισμού εφαρμογής των φυτοφαρμάκων, και την ανάκτηση ή τη διάθεση των υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων και της συσκευασίας τους. Κατά τη στιγμή της αποστολής δεν ίσχυαν εθνικά μέτρα εφαρμογής για τα εν λόγω θέματα.

Συμπεράσματα

Η σχετική ενωσιακή νομοθεσία μεταφέρθηκε και η διαδικασία εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ)

αριθ. 1107/2009 και της οδηγίας 2009/128/EK είναι εντός των προθεσμιών που προβλέπει η ενωσιακή νομοθεσία.

5.2 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ

5.2.1 Ορισμός των αρμόδιων αρχών

Νομικές απαιτήσεις

Το άρθρο 75 παράγραφοι 1 και 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να ορίσουν την αρμόδια αρχή ή τις αρμόδιες αρχές που θα αναλάβουν τις αρμοδιότητες που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό, και να ενημερώσουν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τις λεπτομέρειες σχετικά με τις ΑΑ.

Το άρθρο 4 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004 απαιτεί από τα κράτη μέλη να ορίσουν τις αρμόδιες αρχές που είναι υπεύθυνες για τους επίσημους ελέγχους.

Το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004 ορίζει το εύρος της ενδεχόμενης ανάθεσης καθηκόντων σε φορείς ελέγχου, τα κριτήρια ανάθεσης και τα ελάχιστα κριτήρια που πρέπει να πληρούν οι φορείς ελέγχου.

Διαπιστώσεις

Οι αρμόδιες αρχές είναι όπως περιγράφονται στα χαρακτηριστικά χώρας, με δύο αλλαγές:

- οι Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ) των περιφερειακών μονάδων ανάλαβαν την ευθύνη των Διευθύνσεων Αγροτικής Ανάπτυξης των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, με το προηγούμενο προσωπικό τους.
- ο νόμος 4036 ορίζει ότι το ΜΦΙ είναι ο μόνη αρμόδια αρχή για την αξιολόγηση των στοιχείων που υποβάλλουν οι αιτούντες για τη χορήγηση άδειας κυκλοφορίας φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά.

Ο νόμος 4036 ορίζει τη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής ως Συντονιστική Εθνική Αρχή σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1107/2009, και ορίζει Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής και Περιφερειακά Κέντρα Προστασίας Φυτών και Ποιοτικού Ελέγχου (RCPPOC) για τη διεξαγωγή των ελέγχων σχετικά με την εμπορία και τη χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Οι αρμόδιες αρχές για τη διεξαγωγή των ελέγχων στα υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων είναι οι ίδιες, σύμφωνα με την κοινή υπουργική απόφαση αριθ. 4011/45391/10-4-2012. Η εν λόγω υπουργική απόφαση ορίζει ότι αρμόδια για την ανάλυση των σκευασμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων είναι το ΜΦΙ και τρία περιφερειακά εργαστήριο ανάλυσης, και δη το υφιστάμενο δίκτυο εργαστηρίων είναι αρμόδιο για τον εργαστηριακό έλεγχο των υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων.

Συμπεράσματα

Οι αρμόδιες αρχές ορίζονται σαφώς. Δεν υπάρχει ανάθεση καθηκόντων σε ιδιωτικούς φορείς όπως περιγράφεται στο άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.

5.2.2 Πόροι για τη διεξαγωγή των ελέγχων

Νομικές απαιτήσεις

Το άρθρο 75 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 επιβάλλει στα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν ότι οι αρμόδιες αρχές διαθέτουν επαρκή αριθμό κατάλληλα ειδικευμένων και έμπειρων υπαλλήλων για να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους αποτελεσματικά και αποδοτικά.

Το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004 προβλέπει ότι οι αρμόδιες αρχές διασφαλίζουν ότι έχουν πρόσβαση σε επαρκή αριθμό κατάλληλα ειδικευμένων και έμπειρων υπαλλήλων· ότι διαθέτουν κατάλληλα και ορθά συντηρούμενες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό. Το άρθρο 6 απαιτεί από τις αρμόδιες αρχές να διασφαλίζουν ότι οι υπάλληλοι λαμβάνουν την κατάλληλη εκπαίδευση και ότι καταρτίζονται σε συνεχή βάση στους τομείς δεξιοτήτων τους.

Διαπιστώσεις

Σε κεντρικό επίπεδο, έξι υπάλληλοι συμμετέχουν στους ελέγχους στο πλαίσιο του πεδίου της αποστολής στις ΔΠΦΠ. Σε περιφερειακό επίπεδο, 81 υπάλληλοι εργάζονται στις ΠΚΠΦΠΕ και, σε τοπικό επίπεδο, 294 υπάλληλοι εργάζονται στη ΔΑΟΚ.

Στο ΜΦΙ ορίστηκαν υπάλληλοι για την αξιολόγηση των στοιχείων για τη χορήγηση άδειας κυκλοφορίας φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Όλοι οι υπάλληλοι που διενεργούν επίσημους ελέγχους φυτοπροστατευτικών προϊόντων και υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων είναι πτυχιούχοι γεωπόνοι (ΑΕΙ). Η αρμόδια αρχή ανέφερε ότι από το 2006 έως το 2010 είχαν ολοκληρώσει πλήρη κύκλο κατάρτισης για επιθεωρήσεις από κάθε περιφέρεια. Αυτό το πεδίο του προγράμματος κατάρτισης περιελάμβανε τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 396/2005 και την καταργηθείσα οδηγία 91/414/ΕΟΚ. Μετά τη δημοσίευση του νέου νόμου 4036, οι ΑΑ σχεδιάζουν νέο πρόγραμμα ελέγχων σχετικά με την εμπορία και τη χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων και για τον λόγο αυτόν ήλθαν σε επαφή με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Το πρόγραμμα κατάρτισης για εθνικούς επιθεωρητές είναι μια υποχρέωση που προσδιορίζεται στον νόμο 4036.

Οι περισσότεροι υπάλληλοι που συνάντησε η ομάδα του ΓΤΚΘ έχουν λάβει κατάλληλη κατάρτιση, αλλά ο επιθεωρητής που είναι αρμόδιος για τον έλεγχο των εμπορών λιανικής φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε μια περιοχή δεν γνώριζε σημαντικές διεθνείς αρχές για την ασφαλή αποθήκευση των φυτοφαρμάκων (βλ. τμήμα 5.2.4).

Συμπεράσματα

Υπάρχει επαρκής αριθμός κατάλληλα ειδικευμένων και έμπειρων υπαλλήλων. Το σύστημα κατάρτισης γενικά έχει εξασφαλίσει της σωστής ροής των πληροφοριών. Η περαιτέρω κατάρτιση στις αρχές της ασφαλούς αποθήκευσης των φυτοφαρμάκων θα αυξήσει την αποτελεσματικότητα των ελέγχων.

5.2.3 Αδειοδότηση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων

Νομικές απαιτήσεις

Το άρθρο 29 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 ορίζει ότι χορηγείται άδεια σε φυτοπροστατευτικό προϊόν μόνον όταν συμμορφώνεται με συγκεκριμένες απαιτήσεις. Το

απαιτούμενο περιεχόμενο της άδειας προσδιορίζεται στο άρθρο 31. Το άρθρο 57 ορίζει ότι πρέπει να διατηρείται διαθέσιμο για το κοινό, σε ηλεκτρονική μορφή, επικαιροποιημένο μητρώο.

Τα άρθρα 40 - 42 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 προβλέπουν τις απαιτήσεις και τις διαδικασίες για την αμοιβαία αναγνώριση αδειών μεταξύ κρατών μελών. Το άρθρο 53 του κανονισμού προβλέπει την αδειοδότηση φυτοπροστατευτικών προϊόντων για περιορισμένη και ελεγχόμενη χρήση σε επείγουσες καταστάσεις.

Διαπιστώσεις

Η κεντρική αρμόδια αρχή τηρεί βάση δεδομένων για το καθεστώς έγκρισης των φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Οι πληροφορίες αυτές δημοσιοποιούνται στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα στη διεύθυνση: http://www.minagric.gr/syspest/syspest_menu.aspx, και περιλαμβάνουν πλήρη στοιχεία σχετικά με τις επιτρεπόμενες χρήσεις των φυτοπροστατευτικών προϊόντων, όπως ο χρόνος και η δοσολογία, ο αριθμός των εφαρμογών και το διάστημα προσυγκομιδής. Η αρμόδια αρχή δήλωσε ότι το μητρώο επικαιροποιείται σε ημερήσια βάση. Κατά την αποστολή, είχαν αδειοδοτηθεί 1 622 φυτοπροστατευτικά εμπορεύματα, που περιέχουν 270 δραστικές ουσίες.

Η ελεγκτική ομάδα έλεγξε και διαπίστωσε ότι οι εγκρίσεις και οι μη εγκρίσεις δραστικών ουσιών από την ΕΕ εφαρμόστηκαν εντός των προβλεπόμενων από την ενωσιακή νομοθεσία προθεσμιών, σημειώθηκε ήσσανος σημασίας παράβλεψη όταν δεν ανακλήθηκε μια άδεια φυτοπροστατευτικού προϊόντος που περιέχει serricornin, η οποία σύμφωνα με την αρμόδια αρχή δεν έχει διατεθεί στην αγορά στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.

Κατά τη διάρκεια των ελέγχων των εμπορών λιανικής από το ΓΤΚΘ, η ομάδα της αποστολής διαπίστωσε ότι τα εγκεκριμένα σήματα πληρούν τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 547/2011.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 για την αμοιβαία αναγνώριση, η ΔΠΦΠ εξέδωσε δύο προσωρινές και οκτώ πλήρεις άδειες. Στο πλαίσιο των αντίστοιχων διατάξεων της καταργηθείσας οδηγίας 91/414/ΕΟΚ, η ΔΠΦΠ εξέδωσε 9 προσωρινές και 38 πλήρεις εγκρίσεις.

Οι αποφάσεις για αδειοδοτήσεις σε επείγουσες καταστάσεις σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 δημοσιοποιήθηκαν στον δικτυακό τόπο του ΥΠΑΑΤ, και ενημερώθηκε σχετικά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το 2011, χορηγήθηκαν 20 άδειες σε επείγουσες καταστάσεις για 120 ημέρες, κυρίως για την καταπολέμηση των επιβλαβών οργανισμών καραντίνας *Tuta absoluta* στις ντομάτες και *Rhynchosporus ferrugineus* στα φοινικόδεντρα. Το 2012 χορηγήθηκαν άδειες σε επείγουσες καταστάσεις για 120 ημέρες για προϊόντα φερομόνης, αποκλειστικά για την καταπολέμηση των λεπιδοπτέρων στα ροδάκινα και τα μήλα.

Συμπεράσματα

Η διαδικασία έγκρισης των φυτοπροστατευτικών προϊόντων εφαρμόζει τις απαιτήσεις της ενωσιακής νομοθεσίας.

5.2.4 Έλεγχοι της εμπορίας των φυτοπροστατευτικών προϊόντων

Νομικές απαιτήσεις

Το άρθρο 28 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 ορίζει ότι ένα φυτοπροστατευτικό προϊόν δεν διατίθεται στην αγορά εκτός αν έχει εγκριθεί στο σχετικό κράτος μέλος.

Το άρθρο 5 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ επιβάλλει στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι όλοι οι

διανομείς φυτοπροστατευτικών προϊόντων έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη κατάρτιση από οργανισμούς που ορίζονται από τις αρμόδιες αρχές. Τα συστήματα πιστοποίησης πρέπει να δημιουργηθούν έως τις 26 Νοεμβρίου 2013.

Το άρθρο 6 της οδηγίας 2009/128/EK προβλέπει ότι, έως τις 26 Νοεμβρίου 2015, οι πωλήσεις φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε επαγγελματίες χρήστες περιορίζεται σε πρόσωπα που διαθέτουν πιστοποιητικό.

Το άρθρο 67 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 ορίζει ότι οι παραγωγοί, οι προμηθευτές, οι διανομείς, οι εισαγωγείς και οι εξαγωγείς φυτοπροστατευτικών προϊόντων τηρούν αρχεία για τουλάχιστον 5 έτη.

Το άρθρο 68 ορίζει ότι τα κράτη μέλη διενεργούν επίσημους ελέγχους προκειμένου να εξασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τον παρόντα κανονισμό.

Το άρθρο 13 της οδηγίας 2009/128/EK επιβάλλει στα κράτη μέλη θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι ο χειρισμός και η αποθήκευση των φυτοφαρμάκων και ο χειρισμός, η ανάκτηση ή η διάθεση των καταλοίπων γεωργικών φαρμάκων (φυτοφαρμάκων) και των συσκευασιών τους θέτουν σε κίνδυνο την υγεία του ανθρώπου ή το περιβάλλον.

Διαπιστώσεις

Οι εγκαταστάσεις των βιομηχανιών και βιοτεχνιών παρασκευής φυτοπροστατευτικών προϊόντων και οι εγκαταστάσεις επανασυσκευασίας για φυτοφάρμακα καταχωρίζονται στο επίσημο μητρώο εγκαταστάσεων φυτοφαρμάκων. Το εν λόγω μητρώο δημιουργήθηκε με τον νόμο 721/1977 και επαναλήφθηκε με τον νόμο 4036. Για την καταχώριση, κάθε εγκατάσταση φυτοφαρμάκων επιθεωρείται από ειδική επιτροπή η οποία ελέγχει όλες τις εγκαταστάσεις, τις γραμμές παραγωγής και την ικανότητα για ανάλυση σκευασμάτων και συσκευασίας. Επίσης, πρέπει να καταχωριστούν οι έμποροι λιανικής και οι χονδρέμποροι φυτοπροστατευτικών προϊόντων από το 1977. Ο συνολικός αριθμός των καταχωρισμένων εμπόρων λιανικής και χονδρεμπόρων φυτοπροστατευτικών προϊόντων είναι 1 386. Ο συνολικός αριθμός των παρασκευαστών εντός της χώρας, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων επανασυσκευασίας, είναι 27.

Το άρθρο 35 του νόμου 4036 επαναλαμβάνει τη νομική υποχρέωση του νόμου 220 του 1973 για τους λιανεμπόρους και τους χονδρεμπόρους φυτοπροστατευτικών προϊόντων να απασχολούν τουλάχιστον έναν υπάλληλο πτυχιούχο γεωπονικής (ΑΕΙ). Καταρτίστηκε και απεστάλη στα ενδιαφερόμενα μέρη για την υποβολή σχολίων αναθεωρημένο προεδρικό διάταγμα σχετικά με τις προδιαγραφές των καταστημάτων λιανικής και χονδρικής εμπορίας. Η πρόσβαση των εμπόρων λιανικής και χονδρεμπόρων σε πρόσθετη κατάρτιση με σκοπό την επικαιροποίηση των γνώσεών τους είναι απαραίτητη του άρθρου 5 παράγραφος 1 της οδηγίας 2009/128/EK, αλλά η ΔΠΦΠ δήλωσε ότι επί του παρόντος δεν προβλέπεται η εφαρμογή της.

Κατά τη διάρκεια των επιθεωρήσεων στους εμπόρους λιανικής και τους χονδρεμπόρους, οι επιθεωρητές της ΔΑΟΚ ελέγχουν τα λεπτομερή στοιχεία της καταχώρισης του καταστήματος, την παρουσία γεωπόνου, τις συνθήκες αποθήκευσης των φυτοπροστατευτικών προϊόντων όπως ο αερισμός, και την ημερομηνία λήξης των αποθηκευμένων προϊόντων. Η επιθεώρηση ακολουθεί την τυποποιημένη μορφή της έκθεσης, η οποία είναι κατάλογος στοιχείων προς έλεγχο με 15 σημεία.

Υπάρχουν περαιτέρω επιθεωρήσεις και τυποποιημένες μορφές για λεπτομερείς ελέγχους της σήμανσης και για δειγματοληψία για ανάλυση των σκευασμάτων. Για λεπτομερή εργαστηριακό έλεγχο, το προϊόν μεταφέρεται στο γραφείο της ΔΑΟΚ, εκτός αν ο επιθεωρητής έχει πρόσβαση στον δικτυακό τόπο του ΥΠΑΑΤ μέσω του καταστήματος του εμπόρου λιανικής ή του χονδρεμπόρου.

Ο επιθεωρητής στη Δράμα διαθέτει επίσης επικαιροποιημένους καταλόγους εγκεκριμένων και πρόσφατα ανακληθέντων φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Τα αποθηκευμένα προϊόντα συγκρίθηκαν με τον κατάλογο του εμπόρου λιανικής. Το καθεστώς έγκρισης επιλεγμένων φυτοπροστατευτικών προϊόντων ελέγχθηκε στον δικτυακό τόπο της ΔΠΦΠ μέσω πρόσβασης του εμπόρου λιανικής στο διαδίκτυο.

Στην επιθεώρηση που αποτέλεσε αντικείμενο παρατήρησης στη Βοιωτία, ο υπεύθυνος της επιχείρησης δεν εφάρμοσε ορισμένες από τις κύριες αρχές του εγχειριδίου του Οργανισμού Επισιτισμού και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) για την αποθήκευση των φυτοφαρμάκων και τον έλεγχο των αποθεμάτων, δηλαδή τις απαιτήσεις να μην τοποθετούνται τα φυτοφάρμακα απευθείας στο έδαφος, και να ασφαρίζονται οι πόρτες. Τα γεγονότα αυτά δεν σημειώθηκαν από τον επιθεωρητή. Επίσης, τα ζιζανιοκτόνα δεν διαχωρίζονταν πάντα από άλλα είδη φυτοφαρμάκων. Παρότι το σημείο αυτό περιλαμβανόταν στον κατάλογο στοιχείων προς έλεγχο, ο επιθεωρητής δεν έκανε παρατήρηση.

Σύμφωνα με την έκθεση του 2010 που απέστειλε η ΔΠΦΠ στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, πραγματοποιήθηκαν συνολικά 328 επιθεωρήσεις σε σημεία πώλησης, και διαπιστώθηκαν 26 παραβάσεις (συμπεριλαμβανομένων 12 μη εγκεκριμένων προϊόντων). Συνολικά ελήφθησαν 125 δείγματα για ανάλυση του σκευάσματος.

Εκτός από αυτούς τους συνήθεις ελέγχους, η αρμόδια αρχή διενεργεί ελέγχους σε παράνομα ή παραποιημένα φυτοφάρμακα. Συνεργάζεται με τις αρμόδιες αρχές άλλων κρατών μελών, την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol), την υπηρεσία οικονομικής αστυνομία για την καταπολέμηση της απάτης, τα τελωνεία και το αστυνομικό σώμα καταπολέμησης του παράνομου εμπορίου. Η ΔΠΦΠ ανέφερε πολλά παραδείγματα της συνεργασίας της με αυτά τα όργανα σε κεντρικό επίπεδο. Επίσης, η ΔΑΟΚ Δράμας υπέβαλε αποδεικτικά στοιχεία για τη συνεργασία της με την αστυνομία. Έτσι, το 2012 η ΔΑΚΟΚ συμμετείχε σε 14 κοινές συνοριακές επιθεωρήσεις, μαζί με τις υπηρεσίες της αστυνομίας για την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου.

Και στους δύο εμπόρους λιανικής όπου πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις, σημαντική ποσότητα φυτοπροστατευτικών προϊόντων είχε υπερβεί το όριο διατηρησιμότητας των δύο ετών. Στον έναν από τους εμπόρους λιανικής η ποσότητα αυτών των φυτοφαρμάκων ήταν 400 kg. Τα εν λόγω εμπορεύματα ασφαλίστηκαν σε απομονωμένο χώρο. Η αρμόδια αρχή δήλωσε ότι ο ιδιοκτήτης είναι υπεύθυνος για τη διάθεση των εγκεκριμένων προϊόντων που υπερβαίνουν το όριο διατηρησιμότητας. Επειδή δεν υπάρχουν εγκαταστάσεις διάθεσης στην Ελλάδα, ο ιδιοκτήτης μπορεί μόνο να στείλει τα εμπορεύματα για καύση στο εξωτερικό, αλλά, όπως αναφέρθηκε, αυτό ήταν εξαιρετικά δαπανηρό και συνεπώς οικονομικά μη ρεαλιστικό.

Η ΔΠΦΠ συντάσσει κάθε χρόνο οδηγίες δειγματοληψίας για τις αναλύσεις των σκευασμάτων. Στις οδηγίες του 2012 ορίζεται η δειγματοληψία των προϊόντων του παράλληλου εμπορίου και επιπλέον προσδιορίζονται δραστικές ουσίες και τα τέσσερα εργαστήρια στα οποία θα πρέπει να σταλούν τα δείγματα. Δεν αναφέρεται ο αριθμός ή τα μορφοποιημένα προϊόντα προς δειγματοληψία.

Από το 2009 το εργαστήριο Χημικού Ελέγχου Γεωργικών Φαρμάκων στο ΜΦΙ είναι πιστοποιημένο από το Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης (Ε.Σ.Υ.Δ.) κατά ISO 17025 για την ανάλυση σκευασμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Οι διαπιστευμένες μεθόδους επικεντρώνονται στον προσδιορισμό των δραστικών συστατικών των φυτοπροστατευτικών προϊόντων με HPLC-UV και GC-FID και στον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών γαλακτωμάτων, κατά το Collaborative International Pesticides Analytical Council (CIPAC). Το 2010 αναλύθηκαν συνολικά 125 επίσημα δείγματα. Το εργαστήριο διαπίστωσε μη συμμόρφωση με τις προδιαγραφές του FAO. Για παράδειγμα, το 20 % των δειγμάτων της ουσίας abamectin δεν συμμορφώνονταν.

Το εργαστήριο επέκτεινε τις μεθόδους στον προσδιορισμό των στοχευόμενων προσμείξεων με GC-MS/MS και LC-MS/MS. Το 2011 το εργαστήριο άρχισε να εφαρμόζει μια μέθοδο διαλογής GC-MS

και LC-MS για τον προσδιορισμό απρόβλεπτων δραστικών ουσιών και βοηθητικών. Οι αναλύσεις αυτές πραγματοποιούνται για τα εμπορεύματα παράλληλου εμπορίου και τις υπόνοιες για παράνομα φυτοπροστατευτικά εμπορεύματα. Εντοπίστηκε ένα μη συμμορφούμενο προϊόν παράλληλου εμπορίου και ελήφθησαν μέτρα επιβολής της νομοθεσίας.

Συμπεράσματα

Οι έλεγχοι της εμπορίας φυτοπροστατευτικών προϊόντων πραγματοποιούνται σύμφωνα με το άρθρο 68 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009. Σε μία από τις δύο περιοχές όπου έγινε επίσκεψη, οι έλεγχοι περιελάμβαναν αποτελεσματικούς ελέγχους του καθεστώτος έγκρισης των φυτοπροστατευτικών προϊόντων και κατάλληλους επιτόπιους ελέγχους των σημάτων. Η εξήγηση για τις παρατηρηθείσες ανεπάρκειες κατά τους ελέγχους στη δεύτερη περιοχή μπορούν να είναι οι οριζόντιες ελλείψεις, π.χ. η ανεπαρκής κατάρτιση (βλ. τμήμα 5.2.2), η έλλειψη προγραμματισμού με βάση την έννοια του κινδύνου (βλ. τμήμα 5.2.7) και οι ανεπαρκείς διαδικασίες (βλ. τμήμα 5.2.8).

Οι στοχευόμενοι έλεγχοι για την καταπολέμηση των παράνομων ή παραποιημένων φυτοφαρμάκων είναι αποτελεσματικοί, διότι διενεργούνται σε συνεργασία με φορείς στην Ελλάδα και σε άλλα κράτη μέλη, και υποστηρίζονται από καινοτόμο ανάλυση των σκευασμάτων των φυτοπροστατευτικών προϊόντων στο άρτια εξοπλισμένο εργαστήριο χημικού ελέγχου γεωργικών φαρμάκων του ΜΦΙ.

Επί του παρόντος δεν προβλέπονται μέτρα σχετικά με πρόσθετη κατάρτιση των διανομέων φυτοπροστατευτικών προϊόντων ώστε να επικαιροποιήσουν τις γνώσεις τους, σε αντίθεση με την απαίτηση του άρθρου 5 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ.

Η πρακτική της ΑΑ να λαμβάνει από την αγορά προϊόντα που υπερέβησαν το όριο διατηρησιμότητας χωρίς μέτρα ώστε να διασφαλιστεί η ασφαλής ανάκτηση και διάθεσή τους είναι αντίθετη με το άρθρο 13 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ και οδηγεί στη συσσώρευση σημαντικών αποθεμάτων ληγμένων φυτοφαρμάκων.

5.2.5 Έλεγχοι της χρήσης εμπορίας των φυτοπροστατευτικών προϊόντων

Νομικές απαιτήσεις

Το άρθρο 4 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/2004 και το παράρτημα Ι μέρος Α.ΙΙΙ του ίδιου κανονισμού ορίζει ότι οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων τροφίμων που παράγουν ή συγκομίζουν φυτικά εμπορεύματα οφείλουν, κυρίως, να τηρούν αρχεία σχετικά με κάθε χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Το άρθρο 55 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 ορίζει ότι η χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων πληροί τις γενικές αρχές της ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας, όπως αναφέρεται στο άρθρο 14 και στο παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 2009/128/ΕΚ, που εφαρμόζεται το αργότερο έως την 1η Ιανουαρίου 2014. Σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 5 της οδηγίας, τα κράτη μέλη θεσπίζουν κατάλληλα κίνητρα για να ενθαρρύνουν τους επαγγελματίες χρήστες να εφαρμόζουν ειδικές κατά καλλιέργεια ή τομέα κατευθυντήριες γραμμές ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας σε εθελοντική βάση.

Το άρθρο 67 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 ορίζει ότι οι επαγγελματίες χρήστες τηρούν, για περίοδο τουλάχιστον 3 ετών, αρχεία των φυτοπροστατευτικών προϊόντων που χρησιμοποιούν. Το άρθρο 55 ορίζει συγκεκριμένα ότι τα φυτοπροστατευτικά εμπορεύματα χρησιμοποιούνται, μεταξύ άλλων, σύμφωνα με τους επιτρεπόμενους όρους που καθορίζονται στη

σήμανση.

Το άρθρο 68 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 ορίζει ότι τα κράτη μέλη διενεργούν επίσημους ελέγχους προκειμένου να εξασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τον εν λόγω κανονισμό.

Το άρθρο 5 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ επιβάλλει στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι όλοι οι επαγγελματίες χρήστες έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη κατάρτιση από οργανισμούς που ορίζονται από τις αρμόδιες αρχές. Τα συστήματα πιστοποίησης πρέπει να δημιουργηθούν έως τις 26 Νοεμβρίου 2013.

Το άρθρο 8 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ επιβάλλει στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι ο επαγγελματικής χρήσης εξοπλισμός εφαρμογής φυτοφαρμάκων υπόκειται σε έλεγχο τακτικά. Έως τις 26 Νοεμβρίου 2016, όλος ο εξοπλισμός θα πρέπει να έχει ελεγχθεί τουλάχιστον μία φορά.

Το άρθρο 13 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ επιβάλλει στα κράτη μέλη θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίζουν ότι ο χειρισμός και η αποθήκευση των φυτοφαρμάκων και ο χειρισμός, η ανάκτηση ή η διάθεση των υπολειμμάτων και των συσκευασιών τους δεν θέτουν σε κίνδυνο την υγεία του ανθρώπου ή το περιβάλλον.

Το άρθρο 8 παράγραφος 5 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ ορίζει ότι οι επαγγελματίες χρήστες πρέπει να πραγματοποιούν τακτικά βαθμονομήσεις και τεχνικούς ελέγχους του εξοπλισμού εφαρμογής των φυτοφαρμάκων.

Διαπιστώσεις

Έχουν ληφθεί μέτρα για την προώθηση της ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας (βλ. τμήμα 5.1). Οι εκπρόσωποι της ΔΑΟΚ στην περιφερειακή μονάδα της Δράμας εξήγησε ότι δόθηκαν κατευθυντήριες γραμμές στους τοπικούς καλλιεργητές σχετικά με την ολοκληρωμένη φυτοπροστασία στο βαμβάκι, το σιτάρι και τις πατάτες, καθώς και πέντε επιπλέον οδηγοί ποιότητας για άλλες καλλιέργειες. Σύμφωνα με τα στοιχεία που υπέβαλαν οι τοπικοί επιθεωρητές, σήμερα υπάρχουν 160 βαμβακοκαλλιεργητές με ολοκληρωμένη φυτοπροστασία (συνολική καλλιεργούμενη έκταση 1 600 ha), 45 καλλιεργητές πατάτας με ολοκληρωμένη φυτοπροστασία (συνολική καλλιεργούμενη έκταση 600 ha) και 450 καλλιεργητές σιταριού με ολοκληρωμένη φυτοπροστασία (συνολική καλλιεργούμενη έκταση 3 000 ha) στη Δράμα και στο Νευροκόπι. Στη δεύτερη περιφέρεια (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λιβαδειάς), δρομολογήθηκε ένα πρόγραμμα ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας από ιδιωτική εταιρεία σε συνεργασία με την περιφερειακή μονάδα. Χορηγείται χρηματοδότηση για την παροχή συμβουλών στους καλλιεργητές και ένα ποσοστό αυτής της χρηματοδότησης διατίθεται στους καλλιεργητές που εφαρμόζουν ολοκληρωμένη φυτοπροστασία. Τη χρονική περίοδο που πραγματοποιήθηκε η αποστολή, το σύνολο των καλλιεργούμενων εκτάσεων για την παραγωγή με ολοκληρωμένη φυτοπροστασία κάλυπτε 5 000 ha.

Η ΔΠΦΠ κατάρτισε τυποποιημένο κατάλογο στοιχείων προς έλεγχο για επιθεώρηση των καλλιεργητών. Οι επιθεωρήσεις αναγγέλλονται στους καλλιεργητές δύο ή τρεις μέρες νωρίτερα. Οι επιθεωρητές δεν έχουν νόμιμο δικαίωμα πρόσβασης στις εγκαταστάσεις των καλλιεργητών εκτός από την περίπτωση που κινήθηκε διαδικασία ποινικής έρευνας.

Στην περιφέρεια της Δράμας ο συνολικός αριθμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι 7 283 και η μέση καλλιεργούμενη έκταση είναι 6,5 ha. Οι περισσότερες εκμεταλλεύσεις είναι μικρής κλίμακας με συνολική καλλιεργούμενη έκταση έως 0,2 ha. Επίσης στην περιφέρεια της Λειβαδιάς οι περισσότερες εκμεταλλεύσεις αναφέρεται ότι είναι μικρές. Η αρμόδια αρχή δεν διαθέτει στατιστικά στοιχεία σχετικά με τους αριθμούς και το μέγεθος των εκμεταλλεύσεων.

Η ελεγκτική ομάδα παρακολούθησε μια επιθεώρηση στην περιφέρεια της Δράμας. Ο παραγωγός

στον οποίο έγινε η επίσκεψη καλλιεργεί κυρίως μήλα (1,5 ha) και αχλάδια (1,0 ha). Επιπροσθέτως, καλλιεργούνται κεράσια, νεκταρίνια, ροδάκινα και δαμάσκηνα σε έκταση 0,4 ha. Πριν αρχίσει τη λειτουργία της αγροτικής εκμετάλλευσης, ο καλλιεργητής είχε παρακολουθήσει κύκλο εισαγωγικής κατάρτισης διάρκειας 300 ωρών για νέους αγρότες. Κατά τη διάρκεια της κατάρτισης αυτής μελετήθηκε η καταπολέμηση των επιβλαβών οργανισμών και ζητήματα που αφορούν τα φυτοφάρμακα. Ο εν λόγω καλλιεργητής ανέφερε ότι δεν συμμετείχε σε κανέναν άλλο κύκλο κατάρτισης για την επικαιροποίηση των γνώσεών του. Η ΔΠΦΠ δεν όρισε κανέναν φορέα για την ανάληψη αυτού του καθήκοντος.

Μια προηγούμενη αποστολή ελέγχου σε αυτόν τον αγρότη πραγματοποιήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2008 και δεν διαπιστώθηκαν παρατυπίες. Η επιθεώρηση την οποία παρακολούθησε η ομάδα της αποστολής διενεργήθηκε από έναν υπάλληλο της ΔΑΟΚ στη Δράμα ο οποίος ακολούθησε τον τυποποιημένο κατάλογο στοιχείων προς έλεγχο. Η επιθεώρηση πραγματοποιήθηκε επιτόπου. Κατά την επιθεώρηση ο αγρότης ρωτήθηκε για τις κύριες πτυχές που περιλαμβάνονται στον κατάλογο στοιχείων προς έλεγχο. Ο επιθεωρητής ρώτησε αν τηρούνται μητρώα των εφαρμογών φυτοφαρμάκων. Επειδή τα μητρώα αυτά δεν ήταν διαθέσιμα κατά την επιθεώρηση, ο επιθεωρητής ζήτησε από τον αγρότη να τα διαβιβάσει μεταγενέστερα. Αργότερα, τα μητρώα διαβιβάστηκαν στην ομάδα του ΓΤΚΘ και η ελεγκτική ομάδα σημείωσε ότι ο κατάλογος των μητρώων περιείχε μόνο μερικά από τα στοιχεία που απαιτούνται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 852/2004. Όσον αφορά την αποθήκευση των φυτοφαρμάκων, ο επιθεωρητής έλεγξε το όριο διατηρησιμότητας των διαθέσιμων φυτοπροστατευτικών προϊόντων, τις συνθήκες αποθήκευσης και τον εξοπλισμό προσωπικής προστασίας. Ο οπτικός έλεγχος του ψεκαστήρα αποσκοπούσε στο να ελεγχθεί αν υπήρχαν εμφανείς διαρροές και αν φαίνεται να λειτουργούν τα ακροφύσια και τα μανόμετρα. Ούτε ο επιθεωρητής ούτε ο καλλιεργητής γνώριζαν εγκαταστάσεις στην περιφέρεια για τη βαθμονόμηση του εξοπλισμού. Συνήθως, ο καλλιεργητής συλλέγει και καίει αμέσως τους άδειους περιέκτες επιτόπου. Ο επιθεωρητής δεν το κατάταξε στις παραβάσεις, αλλά συμβούλεψε τους καλλιεργητές να ξεπλένει τον άδειους περιέκτες τρεις φορές και να τους στέλνει στην ανακύκλωση των οικιακών απορριμμάτων. Δεν πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι των εγγράφων επιτόπου. Ο επιθεωρητής και ο καλλιεργητής υπέγραψαν τον κατάλογο στοιχείων προς έλεγχο. Ένα αντίγραφο δόθηκε στον καλλιεργητή.

Δεν πραγματοποιούνται συνήθεις επιθεωρήσεις των χρηστών στην περιφέρεια της Βοιωτίας όπου γίνεται η επίσκεψη, αλλά διενεργήθηκαν έλεγχοι στην παρακολούθηση των υπερβάσεων των ανώτατων ορίων υπολειμμάτων (ΑΟΥ), ή όταν λαμβάνονται οι καταγγελίες.

Συμπεράσματα

Η έλλειψη ελέγχων των εγγράφων κατά τη διάρκεια των επιθεωρήσεων στους καλλιεργητές δεν εξασφαλίζει τον έλεγχο της ορθής χρήσης των φυτοφαρμάκων. Ειδικότερα, δεν ελέγχθηκαν τα μητρώα των εφαρμογών φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Για τον λόγο αυτόν, η αποτελεσματικότητα των επίσημων ελέγχων δεν μπορεί να εξασφαλιστεί, σε αντίθεση με ό,τι προβλέπει το άρθρο 4 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.

Οι επιθεωρήσεις στους καλλιεργητές αναγγέλλονται και αυτό είναι αντίθετο με τις απαιτήσεις που καθορίζονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.

Η έλλειψη διατάξεων στην εθνική νομοθεσία που να επιτρέπουν στους επιθεωρητές του ΥΠΑΑΤ να έχουν πρόσβαση στις εγκαταστάσεις των καλλιεργητών και να ελέγχουν τα έγγραφα είναι αντίθετα με τις απαιτήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο ε) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.

Οι επαγγελματίες χρήστες φυτοπροστατευτικών προϊόντων δεν έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη αρχική και επιπλέον κατάρτιση ούτε σε εγκαταστάσεις βαθμονόμησης του εξοπλισμού εφαρμογής

φυτοφαρμάκων. Δεν έχουν ληφθεί μέτρα για να εξασφαλιστεί ο ασφαλής χειρισμός, η ανάκτηση και η διάθεση των υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων και των συσκευασιών τους. Οι απαιτήσεις αυτές πρέπει να εφαρμοστούν σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1, το άρθρο 8 παράγραφος 5 και το άρθρο 13 παράγραφος 1 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ. Έως τον Νοέμβριο του 2013 πρέπει να δημιουργηθούν συστήματα πιστοποίησης για την κατάρτιση και όλος ο εξοπλισμός εφαρμογής να ελεγχθεί έως τον Νοέμβριο του 2016.

Σε κεντρικό επίπεδο και στις περιφέρειες όπου έγιναν επισκέψεις ισχύουν μέτρα προώθησης της ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας, σύμφωνα με το άρθρο 14 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ.

5.2.6 Προγράμματα ελέγχου για τα υπολείμματα φυτοφαρμάκων

Νομικές απαιτήσεις

Το άρθρο 10 παράγραφος 2 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004 ορίζει ότι οι επίσημοι έλεγχοι ζωοτροφών και τροφίμων περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, εξέταση των τυχόν συστημάτων ελέγχου που εφαρμόζουν οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων ζωοτροφών και τροφίμων, καθώς και των αποτελεσμάτων που προέκυψαν.

Η οδηγία 2002/63/ΕΚ της Επιτροπής καθιερώνει μεθόδους δειγματοληψίας για τον επίσημο έλεγχο των υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων.

Το άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004 απαιτεί να ορίζουν οι αρμόδιες αρχές μόνο εργαστήρια τα οποία λειτουργούν, αξιολογούνται και διαπιστώνονται σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα EN ISO/IEC 17025 και EN ISO/IEC 17011. Το άρθρο 28 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 396/2005 προβλέπει απαιτήσεις για τις μεθόδους ανάλυσης και τις διαδικασίες ποιοτικού ελέγχου για την ανάλυση υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων.

Για την παρούσα αποστολή ελέγχου ελήφθη επίσης υπόψη το έγγραφο με τις κατευθυντήριες γραμμές (SANCO/12495/2011) «Μέθοδος επικύρωσης και διαδικασίες ποιοτικού ελέγχου για την ανάλυση υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές».

Διαπιστώσεις

Η ελεγκτική ομάδα εξέτασε τα μέτρα που ελήφθησαν ως απάντηση στις τρεις συστάσεις της αποστολής ελέγχου της ΓΔ(SANCO)/2009-8162:

Σύσταση αριθ. 4: να μεριμνήσουν για την καθιέρωση τεκμηριωμένης διαδικασίας στην περίπτωση της δειγματοληψίας για τα υπολείμματα φυτοφαρμάκων, όπως ορίζεται στο άρθρο 8 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.

Τον Μάρτιο του 2012 δημιουργήθηκε τεκμηριωμένη διαδικασία σχετικά με τη δειγματοληψία για την ανάλυση των υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων.

Σύσταση αριθ. 6: να λαμβάνουν υπόψη την αξιοπιστία των ελέγχων που διενεργούν οι ίδιοι οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων τροφίμων, ιδίως όταν διενεργούν επίσημους ελέγχους σε μη μεταποιημένα τρόφιμα φυτικής προέλευσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.

Τον Μάρτιο του 2012, η ΔΠΦΠΑ δημιούργησε τεκμηριωμένη διαδικασία για να λαμβάνεται υπόψη η αξιοπιστία των ελέγχων που διενεργούν οι ίδιοι οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων τροφίμων, ιδίως όταν διενεργούν τους επίσημους ελέγχους σε μη μεταποιημένα τρόφιμα φυτικής προέλευσης.

Σύσταση αριθ. 7: να αυξήσουν ουσιαστικά τον αριθμό των προσδιοριζόμενων ουσιών, συμπεριλαμβανομένων των μεταβολιτών, που καλύπτονται από τις αναλυτικές μεθόδους τους για τα

υπολείμματα φυτοφαρμάκων στα τρόφιμα φυτικής προέλευσης· να εγγυηθούν την αποτελεσματικότητα και την καταλληλότητα των επίσημων ελέγχων, όπως απαιτείται από το άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχεία γ) και δ) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004, να εξασφαλίσουν την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 396/2005 και να λάβουν υπόψη τις διατάξεις που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1213/2008 της Επιτροπής.

Η ελεγκτική ομάδα ζήτησε επικαιροποιημένες πληροφορίες για τον αριθμό των προσδιοριζόμενων ουσιών σε καθένα από τα δέκα ορισθέντα εργαστήρια υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων, όσον αφορά τον διαθέσιμο εξοπλισμό τους και τα αποτελέσματα των δοκιμών επάρκειας της ΕΕ. Η ελεγκτική ομάδα επισκέφθηκε τα δύο ορισθέντα εργαστήρια στην Καβάλα και στη Λυκόβρυση (Πειραιάς).

Υπήρχαν 10 επίσημα εργαστήρια που ορίστηκαν για αναλύσεις υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων. Μόνο το ΜΦΙ και το Γενικό Χημείο του Κράτους διαθέτουν εξοπλισμό LC-MS/MS και GC-MS/MS, που είναι αναγκαίος για τις αναλύσεις για όλα τα φυτοφάρμακα που περιλαμβάνονται στο ετήσιο πρόγραμμα ελέγχου της ΕΕ σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 396/2005 με την απαιτούμενη ακρίβεια και ευαισθησία. Το εργαστήριο της Θεσσαλονίκης διαθέτει εξοπλισμό LC-MS/MS και GC-MS, που επιτρέπει την απαιτούμενη ανάλυση με ορισμένους περιορισμούς. Τα υπόλοιπα επτά εργαστήρια δεν διαθέτουν εξοπλισμό LC-MS/MS. Ωστόσο, το 57 % των δειγμάτων επίσημων ελέγχων το 2011 αναλύθηκε από αυτά τα επτά εργαστήρια με ανεπαρκή εξοπλισμό. Μόνο το 19 % των δειγμάτων (597) αναλύθηκαν στο ΜΦΙ το οποίο έχει τα αναγκαία όργανα για να αυξήσει ουσιαστικά τον αριθμό των προσδιοριζόμενων ουσιών. Στις περισσότερες δοκιμές επάρκειας της ΕΕ από το 2008 όλα τα εργαστήρια με εξαίρεση το ΜΦΙ, το Γενικό Χημείο του Κράτους και το εργαστήριο της Θεσσαλονίκης ήταν στην κατηγορία Β εξαιτίας του ανεπαρκούς πεδίου εφαρμογής.

Περιφερειακό Κέντρο Προστασίας Φυτών και Ποιοτικού Ελέγχου της Καβάλας

Από το 2009 το εργαστήριο είναι πιστοποιημένο από το Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης (Ε.ΣΥ.Δ.) κατά ISO 17025. Το πεδίο διαπίστευσης του εργαστηρίου καλύπτει 31 υπολείμματα σε φρούτα και λαχανικά με μεγάλη περιεκτικότητα σε νερό, στα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί αεριοχρωματογράφος. Με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές (SANCO/12495/2011) «Μέθοδος επικύρωσης και διαδικασίες ποιοτικού ελέγχου για την ανάλυση υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές», το εργαστήριο επέκτεινε το πεδίο των υπολειμμάτων σε 150 υπολείμματα στα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί αεριοχρωματογράφος, με κατάλληλες επικυρώσεις.

Το εργαστήριο υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων απασχολεί 6 υπαλλήλους: 4 γεωπόνους, 1 χημικό και 1 τεχνικό. Υπήρχαν διαθέσιμοι φάκελοι με αρχεία για την επαρκή κατάρτιση των υπαλλήλων. Κατά τη διάρκεια του 2011 πραγματοποιήθηκαν συνολικά 323 αναλύσεις υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων χωρίς να ανιχνευθεί καμία υπέρβαση του ΑΟΥ.

Το εργαστήριο συμμετέχει τακτικά στις δοκιμές επάρκειας της ΕΕ για τις πολυ-υπολειμματικές μεθόδους που οργανώνει το Εργαστήριο Αναφοράς της ΕΕ (EA ΕΕ) για υπολείμματα φυτοφαρμάκων σε φρούτα και λαχανικά. Κατά τη διάρκεια της τελευταίας επταετίας το πεδίο εφαρμογής δεν ήταν ικανοποιητικό και, συνεπώς, το εργαστήριο κατατάχθηκε στην κατηγορία Β σε όλες τις δοκιμές επάρκειας. Μόνο σε δύο από τα επτά έτη η συνδυασμένη τιμή Ζ που επιτεύχθηκε ήταν ικανοποιητική.

Για την προετοιμασία των δειγμάτων συνολικό δείγμα κατανέμεται σε υποδείγματα των 15g το καθένα ύστερα από ικανοποιητική ομογενοποίηση σε θερμοκρασία δωματίου. Ένα από τα υποδείγματα αναλύεται σύμφωνα με την πολυ-υπολειμματική μέθοδο των Κάτω Χωρών (για περισσότερες πληροφορίες βλ.: www.eurl-pesticides.eu). Η ανάλυση πραγματοποιείται με τη χρήση GC-ECD/NPD. Επιπλέον, το εργαστήριο έχει ένα σύστημα GC-MS μονού τετραπόλου και έναν υγροχρωματογράφο με σύστημα παραγωγοποίησης μετά τη στήλη με Ν-μεθυλοκαρβαμιδική

συζευγμένο με ανιχνευτή φθορισμού. Ωστόσο, και τα δύο χρειάζονται επισκευή και δεν χρησιμοποιούνται. Η ελεγκτική ομάδα παρατήρησε ότι σε πολλές περιπτώσεις τα όρια της ποσοτικοποίησης που προέκυψαν είναι υψηλότερα από τα ΑΟΥ της ΕΕ. Το γεγονός αυτό είναι συνέπεια της έλλειψης ευαισθησίας του εξοπλισμού.

Περιφερειακό Κέντρο Προστασίας Φυτών και Ποιοτικού Ελέγχου Πειραιά (Λυκόβρυση)

Από το 2009 το εργαστήριο στη Λυκόβρυση είναι πιστοποιημένο από το Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης (Ε.ΣΥ.Δ.) κατά ISO 17025 για αναλύσεις υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων. Το πεδίο διαπίστευσης του εργαστηρίου καλύπτει 22 υπολείμματα σε καρποφόρα λαχανικά και εσπεριδοειδή, στα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί αεριοχρωματογράφος. Με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές (SANCO/12495/2011), το εργαστήριο επέκτεινε το πεδίο των υπολειμμάτων, με κατάλληλες επικυρώσεις, σε 92 υπολείμματα στα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί αεριοχρωματογράφος.

Το εργαστήριο υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων απασχολεί τρεις γεωπόνους. Τηρούνται επαρκή μητρώα κατάρτισης των υπαλλήλων. Κατά τη διάρκεια του 2011 πραγματοποιήθηκαν συνολικά 247 αναλύσεις υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων σε δείγματα φρούτων, λαχανικών και ελαιόλαδου και σε επτά δείγματα ανιχνεύθηκε υπέρβαση των ΑΟΥ.

Το εργαστήριο συμμετέχει τακτικά στις δοκιμές επάρκειας της ΕΕ για φρούτα και λαχανικά με πολυ-υπολειμματικές μεθόδους, και σε ορισμένες περιπτώσεις για δημητριακά· οι δοκιμές αυτές οργανώνονται από τα EURL. Επιπλέον, το εργαστήριο συμμετέχει στη δοκιμή επάρκειας για το ελαιόλαδο, που οργανώνεται από το Italian National Health Institute. Όσον αφορά τις δοκιμές επάρκειας για φρούτα και λαχανικά, κανένα αποτέλεσμα κατά τη διάρκεια της τελευταίας επταετίας δεν ήταν ικανοποιητικό λόγω του ανεπαρκούς πεδίου. Σε δύο από τις επτά περιπτώσεις η συνδυασμένη τιμή Z που προέκυψε ήταν ικανοποιητική. Παρόμοια αποτελέσματα προέκυψαν στην περίπτωση των δοκιμών επάρκειας της ΕΕ για τα δημητριακά.

Το εργαστήριο ακολουθεί την ίδια μέθοδο με εκείνο της Καβάλας. Έχει έναν αεριοχρωματογράφο με ανιχνευτή ECD/NPD και άλλον έναν αεριοχρωματογράφο με ανιχνευτή NPD σε λειτουργία.

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν στα δύο εργαστήρια δεν διορθώνονται για ανάκτηση. Κατασκευάζονται καθημερινά καμπύλες βαθμονόμησης, ελέγχεται καθημερινά η ανάκτηση και τα δείγματα καταγράφονται μαζί με τις καμπύλες βαθμονόμησης και τους ελέγχους ανάκτησης. Ο εφαρμοζόμενος παράγοντας αβεβαιότητας είναι 50 %, όπως ορίζεται στο σημείο 91 του εγγράφου με τις κατευθυντήριες γραμμές (SANCO/12495/2011). Ωστόσο, η εφαρμογή της τιμής χωρίς να δοθεί η ορθότητά της στο εργαστήριο δεν είναι σύμφωνη με το εν λόγω έγγραφο, ως συνέπεια των συχνά μη ικανοποιητικών αποτελεσμάτων του εργαστηρίου στις δοκιμές επάρκειας της ΕΕ.

Συμπεράσματα

Οι συστάσεις 4 και 6 της προηγούμενης έκθεσης αντιμετωπίστηκαν ικανοποιητικά. Ωστόσο, η σύσταση 7 δεν έχει ακόμη αντιμετωπιστεί ικανοποιητικά. Επειδή δεν είναι ικανοποιητική η διαχείριση του διαθέσιμου εξοπλισμού και των υπαλλήλων στο δίκτυο των εργαστηρίων επίσημων ελέγχων, η πλειονότητα των αναλύσεων δεν εξασφαλίζουν αποτελεσματικούς και αποδοτικούς ελέγχους των υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων. Τα εργαστήρια στην Καβάλα και στη Λυκόβρυση έχουν επαρκές προσωπικό και πραγματοποιούν διαδικασίες ποιοτικού ελέγχου που ως επί το πλείστον ακολουθούν το έγγραφο με τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ. Ωστόσο, ο διαθέσιμος εξοπλισμός τους είναι απολύτως ανεπαρκής να επιτευχθεί ορθός προσδιορισμός, καθώς και πεδίο και ευαισθησία των αναλύσεων σύμφωνα με τις απαιτήσεις των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 396/2005 και 1274/2011. Στο ΜΦΙ, αντιθέτως, υπάρχει διαθέσιμος κατάλληλος εξοπλισμός για να αυξηθεί ουσιαστικά ο αριθμός των δειγμάτων.

5.2.7 Καθορισμός των προτεραιοτήτων των επίσημων ελέγχων

Νομικές απαιτήσεις

Το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004 ορίζει ότι οι επίσημοι έλεγχοι πραγματοποιούνται τακτικά, βάσει των κινδύνων και με την κατάλληλη συχνότητα, λαμβάνοντας υπόψη:

α) τους εντοπισθέντες κινδύνους· β) τις παλαιότερες επιδόσεις των υπευθύνων επιχειρήσεων τροφίμων όσον αφορά τη συμμόρφωση· γ) την αξιοπιστία τυχόν ιδίων ελέγχων που έχουν ήδη διενεργηθεί· και δ) οποιοσδήποτε πληροφορίες για τυχόν μη συμμόρφωση.

Διαπιστώσεις

Η ΔΠΦΠ καταρτίζει ετησίως εθνικό πρόγραμμα ελέγχων για την ανάλυση σκευασμάτων. Το 2012 εντοπίζει εμπορεύματα παράλληλου εμπορίου και προϊόντα με ορισμένες προσδιορισμένες δραστικές ουσίες προς δειγματοληψία και ανάλυση, με βάση τον κίνδυνο της μη συμμόρφωσης που διαπιστώθηκε σε προηγούμενους ελέγχους.

Την τελευταία οκταετία πραγματοποιήθηκαν συνολικά 43 επιθεωρήσεις των 31 εμπορών λιανικής με άδεια στη Δράμα. Επισημαίνεται ότι 13 από τους 31 λιανεμπόρους δεν ελέγχθηκαν καθόλου την περίοδο αυτή. Στον Βόλο δύο από του 42 καταχωρισμένους λιανεμπόρους ελέγχθηκαν το 2010 και πέντε το 2011.

Στη νομαρχία της Δράμας όπου έγινε επίσκεψη πραγματοποιήθηκαν κατά μέσο όρο 15 επιθεωρήσεις ετησίως στους 7 283 καλλιεργητές. Σημειώθηκε ότι οι αγροτικές εκμεταλλεύσεις ήταν γενικά μικρές και μόνο το 11,5 % των εκμεταλλεύσεων είχαν έκταση πάνω από 6 εκτάρια. Δεν πραγματοποιούνται συνήθεις έλεγχοι στους καλλιεργητές στη Βοιωτία.

Δεν υπάρχουν έγγραφα με προγράμματα ελέγχων, κριτήρια κινδύνου ούτε στόχος για τις συχνότητες ώστε να τεθούν προτεραιότητες στις επιθεωρήσεις των εμπορών λιανικής ή των χονδρεμπόρων. Η αρμόδια αρχή στη Δράμα δήλωσε ότι οι αποφάσεις σχετικά με το ποιο καλλιεργητές πρέπει να ελεγχθούν λαμβάνονται σε τοπικό επίπεδο ύστερα από εσωτερική συζήτηση στην οποία συμμετέχουν όλοι οι υπάλληλοι της περιφερειακής ενότητας. Σύμφωνα με τις εξηγήσεις των αντιπροσώπων της ΔΑΟΚ στη Δράμα, λαμβάνουν υπόψη τους διαθέσιμους πόρους και τα πρόσθετα καθήκοντα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές τους. Ωστόσο, δεν υπήρχαν σαφή κριτήρια για να εφαρμοστούν ώστε να διασφαλιστεί ότι οι επίσημοι έλεγχοι βασίζονται στην έννοια του κινδύνου και διενεργούνται τακτικά και με κατάλληλη συχνότητα.

Συμπεράσματα

Με εξαίρεση την ανάλυση των σκευασμάτων, οι έλεγχοι δεν βασίζονται επαρκώς στην έννοια του κινδύνου και δεν διενεργούνται με κατάλληλη συχνότητα σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.

5.2.8 Διαδικασίες για τις δραστηριότητες διενέργειας ελέγχων και υποβολής εκθέσεων σχετικά με τους ελέγχους

Νομικές απαιτήσεις

Το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004 προβλέπει ότι οι αρμόδιες αρχές διενεργούν τους επίσημους ελέγχους τους σύμφωνα με τεκμηριωμένες διαδικασίες. Οι διαδικασίες αυτές περιλαμβάνουν πληροφορίες και οδηγίες για τους υπαλλήλους που διενεργούν τους επίσημους

ελέγχους.

Το άρθρο 9 του εν λόγω κανονισμού προβλέπει ότι οι αρμόδιες αρχές συντάσσουν εκθέσεις για τους επίσημους ελέγχους που έχουν πραγματοποιήσει. Οι εκθέσεις αυτές περιλαμβάνουν περιγραφή του σκοπού των επίσημων ελέγχων, των μεθόδων ελέγχου που εφαρμόστηκαν, των αποτελεσμάτων των επίσημων ελέγχων και, ανάλογα με την περίπτωση, των μέτρων που πρέπει να λάβει ο υπεύθυνος της επιχείρησης.

Το άρθρο 68 του κανονισμού 1107/2009 προβλέπει ότι οι αρμόδιες αρχές διαβιβάζουν στην Επιτροπή έκθεση σχετικά με την έκταση και τα αποτελέσματα αυτών των ελέγχων, προκειμένου να εξασφαλίσουν τη συμμόρφωση με τον εν λόγω κανονισμό εντός έξι μηνών από το τέλος του έτους.

Διαπιστώσεις

Τα μορφότυπα της έκθεσης ως καταλόγων στοιχείων προς έλεγχο των εμπόρων λιανικής και των χρηστών διανεμήθηκαν από το ΥΠΑΑΤ και κατόπιν η ελεγκτική ομάδα επισκέφθηκε τη ΔΑΟΚ. Η αρμόδια αρχή ανέφερε ότι προγραμματίζεται η έκδοση νέων περιγραφικών διαδικασιών με βάση τον νόμο 4036. Οι κατάλογοι στοιχείων προς έλεγχο που επαληθεύτηκαν κατά τη διάρκεια της επιθεώρησης των χονδρεμπόρων και των εμπόρων λιανικής δεν παρέχουν οδηγίες για επιθεωρητές ώστε να είναι δυνατόν να κριθεί η συμμόρφωση.

Οι εκθέσεις καταρτίζονται μετά τις επιθεωρήσεις και υπογράφονται από τα δύο μέρη. Αντίγραφο δίνεται στον χονδρέμπορο ή τον λιανέμπορο στη Βοιωτία, εφόσον ζητηθεί.

Περίληψη των ελέγχων διαβιβάζεται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η έκθεση για το 2010, σύμφωνα με την καταργηθείσα οδηγία 91/414/ΕΟΚ, διαβιβάστηκε τον Οκτώβριο του 2011.

Συμπεράσματα

Οι τεκμηριωμένες διαδικασίες δεν περιλαμβάνουν αρκετές πληροφορίες και οδηγίες για τους υπαλλήλους όσον αφορά τη διενέργεια αποτελεσματικών επίσημων ελέγχων, σε αντίθεση με το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.

Οι εκθέσεις καταρτίζονται ύστερα από όλες τις επιθεωρήσεις όπως ορίζεται στο άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004. Οι εκθέσεις αποστέλλονται στην Επιτροπή σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ.

5.2.9 Συντονισμός και συνεργασία μεταξύ και στο πλαίσιο των αρμόδιων αρχών

Νομικές απαιτήσεις

Το άρθρο 4 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004 προβλέπει αποτελεσματικό και αποδοτικό συντονισμό μεταξύ των αρμόδιων αρχών.

Το άρθρο 4 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004 ορίζει ότι όταν, στο πλαίσιο μιας αρμόδιας αρχής, για την πραγματοποίηση των επίσημων ελέγχων είναι αρμόδιες περισσότερες από μία μονάδες, πρέπει να υπάρχει αποτελεσματικός συντονισμός και συνεργασία μεταξύ των διαφόρων μονάδων.

Διαπιστώσεις

Οι αρμοδιότητες των ΔΠΦΠ, ΠΚΠΦΠΕ και ΔΑΟΚ ορίζονται σαφώς. Η τακτική κάθετη επικοινωνία πραγματοποιείται για τη δημοσίευση των υπουργικών αποφάσεων, των οδηγιών της ΔΠΦΠ, νέας νομοθεσίας, του κεντρικού προγράμματος δειγματοληψίας για τις αναλύσεις

σκευασμάτων και της παρακολούθησης των παραβάσεων.

Οι έλεγχοι στους καλλιεργητές για τους σκοπούς της πολλαπλής συμμόρφωσης είναι αρμοδιότητα του Οργανισμού πληρωμών και ελέγχου κοινοτικών ενισχύσεων προσανατολισμού και εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ). Ο ΟΠΕΚΕΠΕ διενεργεί ελέγχους πολλαπλής συμμόρφωσης της χρήσης φυτοπροστατευτικών προϊόντων στο 1 % των 800 000 χονδρεμπόρων που λαμβάνουν ενωσιακή χρηματοδότηση. Η ΔΠΦΠ ανέφερε ότι οι πληροφορίες σχετικά με τη μη συμμόρφωση όσον αφορά τη χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων κοινοποιείται στον ΟΠΕΚΕΠΕ. Ωστόσο, οι ΔΠΦΠ, ΠΚΠΦΠΕ και ΔΑΟΚ δεν γνώριζαν για κανέναν έλεγχο φυτοφαρμάκων από τον ΟΠΕΚΕΠΕ.

Συμπεράσματα

Εφαρμόζεται τακτική και αποτελεσματική κάθετη επικοινωνία. Η οριζόντια συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών που διενεργούν ελέγχους της χρήσης φυτοφαρμάκων δεν είναι επαρκώς αποτελεσματική, σε αντίθεση με ό,τι προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.

5.2.10 Μέτρα επιβολής

Νομικές απαιτήσεις

Το άρθρο 72 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1197/2009 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη θεσπίζουν τους κανόνες σχετικά με τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παράβασης και εξασφαλίζουν την εφαρμογή τους. Οι κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.

Σύμφωνα με το άρθρο 54 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004 ορίζει ότι η αρμόδια αρχή, εάν διαπιστώσει μη συμμόρφωση, λαμβάνει κατάλληλα μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει ότι ο υπεύθυνος θα διορθώσει την κατάσταση.

Το άρθρο 55 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004 ορίζει ότι τα κράτη μέλη θεσπίζουν τους κανόνες σχετικά με τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παράβασης της νομοθεσίας περί τροφίμων και ζωοτροφών και άλλων διατάξεων της ΕΕ που αφορούν την προστασία της υγείας και των συνθηκών διαβίωσης των ζώων και λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή τους. Οι προβλεπόμενες κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.

Διαπιστώσεις

Οι διοικητικές και οι ποινικές κυρώσεις για τις παραβάσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 και της οδηγίας 2009/128/ΕΚ προσδιορίζονται στον νόμο 4036. Επιβάλλεται πρόστιμο από 300 έως 100 000 ευρώ, και τα δικαστήρια μπορούν να επιβάλουν φυλάκιση έως ένα έτος. Τα διοικητικά πρόστιμα και κυρώσεις εφαρμόζονται από το ΥΠΑΑΤ, ύστερα από κοινοποιήσεις από τη ΔΑΟΚ και σχετική πρόταση της ΔΠΦΠ.

Η ελεγκτική ομάδα αξιολόγησε την τεκμηρίωση τριών περιπτώσεων στη νομαρχία της Δράμας, όπου ανιχνεύθηκαν παράνομα φυτοφάρμακα: η αστυνομία προέβη σε συλλήψεις και το δικαστήριο διαβίβασε τους φακέλους στη ΔΑΟΚ. Το ΥΠΑΑΤ επέβαλε κυρώσεις, τις οποίες εφάρμοσε η ΔΑΟΚ. Η ελεγκτική ομάδα αξιολόγησε περαιτέρω περιπτώσεις στις οποίες επιβλήθηκαν κυρώσεις στην περιφέρεια της Βοιωτίας. Σε περίπτωση επανειλημμένων μη εγκεκριμένων χρήσεων φυτοφαρμάκων εφαρμόστηκαν κυρώσεις έως 15 000 ευρώ και κοινοποιήθηκαν στην εισαγγελική αρχή. Οι κυρώσεις εφαρμόστηκαν επίσης για περιπτώσεις μη συμμόρφωσης που διαπιστώθηκαν στο εργαστήριο ανάλυσης σκευασμάτων.

Η τήρηση αρχείου εφαρμογών φυτοπροστατευτικών προϊόντων ήταν νομική υποχρέωση στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/2004. Ωστόσο, έως την έναρξη ισχύος του νόμου 4036 η τήρηση αρχείων προωθήθηκε από τη ΔΠΦΠ, αλλά δεν ήταν δυνατόν να εφαρμοστούν κυρώσεις λόγω νομικού κενού: η επιβολή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/2004 εμπίπτειστην αρμοδιότητα του ελληνικού Ενιαίου Φορέα Ελέγχου Τροφίμων (ΕΦΕΤ), ο οποίος δεν είναι υπεύθυνος για τον έλεγχο της πρωτογενούς παραγωγής. Από την έναρξη ισχύος του νόμου 4036 το 2012, η νομική υποχρέωση για τους καλλιεργητές να τηρούν αρχεία εφαρμογής φυτοπροστατευτικών προϊόντων μπορεί να επιβληθεί από τη ΔΠΦΠ.

Συμπεράσματα

Όταν ανιχνεύεται μη συμμόρφωση, η αρμόδια αρχή λαμβάνει κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσει ότι ο υπεύθυνος εκμετάλλευσης διορθώνει την κατάσταση. Οι προβλεπόμενες κυρώσεις είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.

5.2.11 Διαδικασίες ελέγχου και αποστολή ελέγχου

Νομικές απαιτήσεις

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004, ζητείται από τις αρμόδιες αρχές να διενεργούν εσωτερικούς ελέγχους ή να αναθέτουν σε τρίτους τη διενέργεια εσωτερικών ελέγχων. Οι έλεγχοι αυτοί υπόκεινται σε ανεξάρτητη εξέταση και διεξάγονται κατά τρόπο διαφανή. Το άρθρο 8 ορίζει ότι οι αρμόδιες αρχές οφείλουν να θεσπίζουν διαδικασίες προκειμένου να επαληθεύουν την αποτελεσματικότητα των επίσημων ελέγχων, να διασφαλίζουν ότι λαμβάνονται διορθωτικά μέτρα όταν απαιτείται και να επικαιροποιούν δεόντως τις τεκμηριωμένες διαδικασίες.

Διαπιστώσεις

Δεν υπήρχαν διαδικασίες επαλήθευσης της αποτελεσματικότητας των ελέγχων, ούτε σύστημα εσωτερικού ή εξωτερικού ελέγχου. Η ΔΠΦΠ ανέφερε ότι σχεδίαζε να εφαρμόσει αυτές τις απαιτήσεις μετά την έκδοση του σχεδίου νόμου σχετικά με την αναδιοργάνωση της κεντρικής δημόσιας διοίκησης, η οποία κατατέθηκε προς συζήτηση στο κοινοβούλιο.

Συμπεράσματα

Σε αντίθεση με τα άρθρα 4 και 8 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004, δεν υπήρχαν διαδικασίες ελέγχου της αποτελεσματικότητας των ελέγχων, ούτε συστήματα εσωτερικού ή εξωτερικού ελέγχου.

6 ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Το σύστημα εγκρίσεων για τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα εφαρμόζει τη νομοθεσία της ΕΕ, και υπάρχει καλή συνεργασία με άλλες αρχές και εμπλεκόμενα μέρη για τον επαρκώς στοχευμένο έλεγχο των παράνομων φυτοφαρμάκων.

Παρότι οι έμποροι λιανικής φυτοπροστατευτικών προϊόντων είναι καταχωρισμένοι σε μητρώο και πραγματοποιούνται επίσημες επιθεωρήσεις, υπάρχουν αδυναμίες στον προγραμματισμό των ελέγχων και έλλειψη σαφών διαδικασιών, με αποτέλεσμα τη μείωση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων.

Ο έλεγχος όσον αφορά τη χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων από τους καλλιεργητές δεν είναι αποτελεσματικός εξαιτίας της έλλειψης νομικών εξουσιών της αρμόδιας αρχής, ώστε να εξασφαλίζει την πρόσβαση στις εγκαταστάσεις, της απουσίας σχεδιασμού με βάση την έννοια του κινδύνου, του ανεπαρκούς αριθμού ελέγχων, και των ανεπαρκών επαληθεύσεων των πληροφοριών. Περαιτέρω εμπόδια στη διενέργεια αποτελεσματικών ελέγχων στους καλλιεργητές είναι η έλλειψη πρόσβασης στην κατάρτιση και η έλλειψη πρόσβασης στη βαθμονόμηση του εξοπλισμού για την εφαρμογή των φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Η έλλειψη μέτρων για την ασφαλή διάθεση των σημαντικών αποθεμάτων φυτοφαρμάκων που υπερέβησαν το όριο διατηρησιμότητας, καθώς και των υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων και των συσκευασιών, ενέχει κίνδυνο για την υγεία και για το περιβάλλον.

Από τις τρεις συστάσεις της προηγούμενης αποστολής ελέγχου ΓΔ(SANCO)/2009-8162, που αξιολογήθηκαν από την ομάδα της αποστολής, η μία δεν έχει ληφθεί υπόψη σε ικανοποιητικό βαθμό. Λόγω της ακατάλληλης διαχείρισης των διαθέσιμων πόρων στο δίκτυο των εργαστηρίων επίσημων ελέγχων, η πλειονότητα των αναλύσεων διεξάγονται σε εργαστήρια που χρησιμοποιούν όργανα με ανεπαρκές πεδίο εφαρμογής και ευαισθησία, και δεν εξασφαλίζουν αποτελεσματικούς και αποδοτικούς ελέγχους των υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων.

7 ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ

Η καταληκτική συνεδρίαση πραγματοποιήθηκε στις 9 Μαΐου 2012 με εκπροσώπους της κεντρικής αρμόδιας αρχής. Στη συνεδρίαση αυτή η ομάδα του ΓΤΚΘ παρουσίασε τις βασικές διαπιστώσεις και τα προκαταρκτικά συμπεράσματα του ελέγχου.

Οι εκπρόσωποι των αρμόδιων αρχών διατύπωσαν μερικές πρώτες παρατηρήσεις και δόθηκαν εξηγήσεις, οι οποίες ελήφθησαν υπόψη για την κατάρτιση της παρούσας έκθεσης.

8 ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Οι αρμόδιες αρχές καλούνται να παράσχουν λεπτομέρειες για τα μέτρα που έχουν ληφθεί και προγραμματιστεί, συμπεριλαμβανομένων των προθεσμιών για την ολοκλήρωσή τους («σχέδιο δράσης»), με σκοπό την εφαρμογή των συστάσεων που διατυπώνονται κατωτέρω, εντός είκοσι πέντε εργάσιμων ημερών από την παραλαβή της παρούσας έκθεσης ελέγχου. Η αρμόδια αρχή θα πρέπει:

Αριθ.	Σύσταση
1.	Να εξασφαλίσει ότι οι υπάλληλοι λαμβάνουν κατάλληλη κατάρτιση και τηρούνται ενήμεροι των εξελίξεων στον τομέα της αρμοδιότητάς τους, σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004. Αυτό ισχύει ιδίως για την ασφαλή αποθήκευση των φυτοφαρμάκων.
2.	Να εξασφαλίσει ότι οι επαγγελματίες χρήστες και διανομείς φυτοπροστατευτικών προϊόντων έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη κατάρτιση από οργανισμούς που ορίζονται από τις αρμόδιες αρχές. Η κατάρτιση αυτή αποτελείται από αρχική και επιπλέον κατάρτιση με σκοπό την απόκτηση γνώσεων και την επικαιροποίηση των γνώσεών τους, όπως απαιτείται από το άρθρο 5 παράγραφος 1 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ.

Αριθ.	Σύσταση
3.	Να εξασφαλίσει ότι οι επαγγελματίες χρήστες θα πραγματοποιούν τακτικά βαθμονομήσεις και τεχνικούς ελέγχους του εξοπλισμού εφαρμογής των φυτοφαρμάκων, όπως απαιτείται από το άρθρο 8 παράγραφος 5 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ. Ο επαγγελματικής χρήσης εξοπλισμός εφαρμογής φυτοφαρμάκων θα πρέπει να επιθεωρείται, και θα πρέπει να έχει ελεγχθεί τουλάχιστον μία φορά έως τις 26 Νοεμβρίου 2016, όπως απαιτείται από το άρθρο 8 παράγραφοι 1 και 2 της ίδιας οδηγίας.
4.	Να εξασφαλίσει ότι η ανάκτηση και η διάθεση των υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων και της συσκευασίας τους από επαγγελματίες χρήστες και διανομείς δεν θέτουν σε κίνδυνο την υγεία του ανθρώπου ή το περιβάλλον, όπως απαιτείται από το άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο ε) της οδηγίας 2009/128/ΕΚ.
5.	Να περιληφθούν στις επιθεωρήσεις των χρηστών φυτοπροστατευτικών προϊόντων έλεγχοι των εγγράφων, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των επίσημων ελέγχων, όπως απαιτείται από το άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.
6.	Να εξασφαλιστεί ότι οι επίσημοι έλεγχοι των χρηστών φυτοπροστατευτικών προϊόντων διενεργούνται χωρίς προειδοποίηση, όπως προβλέπεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.
7.	Να εξασφαλιστεί ότι οι υπάλληλοι έχουν πρόσβαση στις εγκαταστάσεις και στην τεκμηρίωση των χρηστών φυτοπροστατευτικών προϊόντων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 8 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.
8.	Να εξασφαλιστεί ότι όλα τα εργαστήρια που ορίστηκαν για αναλύσεις υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων διαθέτουν εξοπλισμό LC-MS/MS και GC-MS/MS ώστε να διασφαλίζεται ότι οι υπάλληλοι μπορούν να διενεργούν αποτελεσματικά και ουσιαστικά τους επίσημους ελέγχους, όπως απαιτείται από το άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.
9.	Να εξασφαλιστεί ότι οι επίσημοι έλεγχοι εκτελούνται τακτικά, με βάση την έννοια του κινδύνου και με τη δέουσα συχνότητα, όπως ορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.
10.	Να εξασφαλιστεί ότι οι τεκμηριωμένες διαδικασίες περιλαμβάνουν αρκετές πληροφορίες και οδηγίες για τους υπαλλήλους για τη διενέργεια αποτελεσματικών επίσημων ελέγχων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.
11.	Να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των αρχών που διενεργούν ελέγχους της χρήσης φυτοφαρμάκων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.
12.	Να εξασφαλιστεί ότι θεσπίζονται οι διαδικασίες για την επαλήθευση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων που διενεργούνται, όπως προβλέπεται στο άρθρο 8 παράγραφος 3 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.
13.	Να διενεργούνται εσωτερικοί έλεγχοι ή να ανατίθεται σε τρίτους η διενέργεια

Αριθ.	Σύσταση
	εξωτερικών ελέγχων, όπως ορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.

Η απάντηση της αρμόδιας αρχής στις συστάσεις βρίσκεται στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση:

http://ec.europa.eu/food/fvo/rep_details_en.cfm?rep_inspection_ref=2012-6285

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 – ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Νομική πράξη	Επίσημη εφημερίδα	Τίτλος
<i>Οριζόντια νομοθεσία</i>		
Κανονισμός 178/2002	ΕΕ L 31 της 1.2.2002, σ. 1-24	Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 178/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2002, για τον καθορισμό των γενικών αρχών και απαιτήσεων της νομοθεσίας για τα τρόφιμα, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων και τον καθορισμό διαδικασιών σε θέματα ασφαλείας των τροφίμων
Κανονισμός 882/2004	ΕΕ L 165 της 30.4.2004, σ. 1, όπως διορθώθηκε και αναδημοσιεύθηκε στην ΕΕ L 191 της 28.5.2004, σ. 1	Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 882/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τη διενέργεια επισήμων ελέγχων της συμμόρφωσης προς τη νομοθεσία περί ζωοτροφών και τροφίμων και προς τους κανόνες για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων
Κανονισμός 852/2004	ΕΕ L 139 της 30.4.2004, σ. 1, όπως διορθώθηκε και αναδημοσιεύθηκε στην ΕΕ L 226 της 25.6.2004, σ. 3	Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 852/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για την υγιεινή των τροφίμων
Κανονισμός 16/2011	ΕΕ L 6 της 11.1.2011, σ. 7-10	Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 16/2011 της Επιτροπής, της 10ης Ιανουαρίου 2011, για τον καθορισμό μέτρων εφαρμογής του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης για τρόφιμα και ζωοτροφές
<i>Νομοθεσία για τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα</i>		

Νομική πράξη	Επίσημη εφημερίδα	Τίτλος
Κανονισμός 1107/2009	EE L 309 της 24.11.2009, σ. 1-50	Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με τη διάθεση φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά και την κατάργηση των οδηγιών 79/117/ΕΟΚ και 91/414/ΕΟΚ του Συμβουλίου
Οδηγία 2009/128/ΕΚ	EE L 309 της 24.11.2009, σ. 71-86	Οδηγία 2009/128/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με την κοινή θέση του Συμβουλίου που αφορά τον καθορισμό πλαισίου κοινοτικής δράσης με σκοπό την επίτευξη ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων
Κανονισμός 540/2011	EE L 153 της 11.6.2011, σ. 1-186.	Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 540/2011 της Επιτροπής, της 25ης Μαΐου 2011, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τον κατάλογο των εγκεκριμένων δραστικών ουσιών
Κανονισμός 547/2011	EE L 155 της 11.6.2011, σ. 176-205.	Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 547/2011 της Επιτροπής, της 8ης Ιουνίου 2011, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις απαιτήσεις επισήμανσης για τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα
<i>Νομοθεσία σχετικά με τα υπολείμματα φυτοφαρμάκων</i>		
Κανονισμός 396/2005	EE L 70 της 16.3.2005, σ. 1-16	Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 396/2005 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Φεβρουαρίου 2005, για τα ανώτατα όρια καταλοίπων φυτοφαρμάκων μέσα η επάνω στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές φυτικής και ζωικής προέλευσης και για την τροποποίηση της οδηγίας 91/414/ΕΟΚ του Συμβουλίου
Οδηγία 2002/63/ΕΚ	EE L 187 της 16.7.2002, σ. 30-43	Οδηγία 2002/63/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2002, για την καθιέρωση κοινοτικών μεθόδων δειγματοληψίας για τον επίσημο έλεγχο των υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων μέσα και πάνω σε προϊόντα φυτικής και ζωικής προέλευσης και την κατάργηση της οδηγίας 79/700/ΕΟΚ

Νομική πράξη	Επίσημη εφημερίδα	Τίτλος
Κανονισμός 1274/2011	ΕΕ L 325 της 8.12.2011, σ. 24-43.	Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1274/2011 της Επιτροπής, της 7ης Δεκεμβρίου 2011, για ένα συντονισμένο πολυετές πρόγραμμα ελέγχου της Ένωσης για τα έτη 2012, 2013 και 2014 ώστε να εξασφαλιστεί συμμόρφωση με τα ανώτατα όρια υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων και να εκτιμηθεί η έκθεση του καταναλωτή στα υπολείμματα φυτοφαρμάκων μέσα και πάνω στα τρόφιμα φυτικής και ζωικής προέλευσης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 – ΠΡΟΤΥΠΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ

Αριθμός αναφοράς	Πλήρης τίτλος	Στοιχεία έκδοσης
SANCO/12495/2011	Μέθοδος επικύρωσης και διαδικασίες ποιοτικού ελέγχου για την ανάλυση υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές, έγγραφο SANCO/10684/2009.	http://ec.europa.eu/food/plant/protection/resources/qualcontrol_en.pdf